

мадянство, а в перспективі планує перейти до подвійного, слід детально проаналізувати міжнародний досвід з метою недопущення формування загрози втручання однієї держави у внутрішні справи іншої під виглядом захисту інтересів своїх громадян.

В умовах євроінтеграції України дана тема є актуальною та залишається відкритою для подальших досліджень.

Бугрій Н. В.,

студент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОЛОЖЕННЯ БІЖЕНЦІВ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Становище біженців є актуальна політична й правова проблема Європи та всіх інших країн світу. Визначення цього терміна наведено у статті 1 Конвенції про статус біженців 1951 року, а саме те, що: «будь-яка особа, котра внаслідок подій, що відбулися до 1 січня 1951 р., через цілком обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою раси, віросповідання, громадянства, приналежності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської приналежності і не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися таким захистом унаслідок згаданих побоювань; або, не маючи певного громадянства й перебуваючи за межами країни свого попереднього звичайного місця проживання внаслідок схожих подій, не може або не хоче повернутися до неї через такі побоювання».

Багато в чому, нинішні обставини, які спричиняють потоки біженців, відрізняються від тих обставин, що були наявні за часів ухвали Конвенції. Зараз люди покидають свою країну внаслідок громадянських конфліктів, грубих порушень їхніх прав і багатьох інших природних катастроф. Якщо виходити з вищенаведеного визначення, котре закріплене в Конвенції, то переважна більшість з цих причин не є підставою для надання статусу біженців.

Для того, щоб вирішити проблему біженців, потребувалось створити механізми захисту для них, написати та ухвалити відповідні міжнародно-правові документи на регіональному та універсальному рівнях. Деякі норми, щодо біженців містяться у спе-

ціальних питаннях щодо поводження з переміщеними особами у Протоколі про захист біженців до Європейської конвенції про консульські функції 1967 року; в Європейській угоді про передачу відповідальності щодо біженців 1980 року, а також в Конвенції про врегулювання специфічних аспектів проблем біженців в Африці 1969 року;

Спеціальним міжнародно-правовим актом на універсальному рівні є Конвенція ООН про статус біженців 1951 року. Вона є доповненою спеціальним Протоколом в 1967 році. Ці документи, Конвенція і Протокол, вважаються вагомим здобутком міжнародного співтовариства та є масштабною кодифікацією правових норм, що регулюють різні питання біженців, такі як: переміщення, поводження з ними. Це дозволяє говорити, що в системі міжнародного права захисту прав людини є відокремлений інститут захисту прав біженців.

З погляду міжнародного права, відповідно до Конвенції про статус біженців, необхідним є визначення конкретних прав біженців, до них, зокрема, необхідно віднести: право жити в безпеці, воно є набагато важливішим за право залишатись у власній громаді чи країні, де наявні загрози для людини; право на громадянство (процес набуття та втрати громадянства); право на притулок – особа, яка переслідується, захищається національним урядом, від посягань на її честь, гідність, здоров'я та життя, в результаті чого можливе виникнення загрози її природним правам.

Зусилля міжнародного співтовариства із надання допомоги біженцям починаючи від січня 1951 року регулює Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців (УВКБ). І відповідно до його Статуту, УВКБ є неполітичною установою. Завдання – це забезпечення міжнародного захисту біженців під егідою ООН шляхом надання допомоги урядам і неурядовим організаціям під час добровільної репатріації біженців, можливість їхнього облаштування у нових країнах перебування. А діяльність управління має гуманітарний та соціальний характер.

Результату щодо консенсусу виконання УВКБ своєї гуманітарної функції, держави дійшли приблизно в 1950–80-х роках. Ця функція стала стосуватись лише наявних потоків біженців. Всі інші спроби з запобігання цим рухам вважалися недієвими, бо відносились до «політичного» напрямку впливу. А концепція УВКБ, як суто гуманітарної організації передбачала наявність уже пере-

міщених осіб, розв'язання їх фактичних проблем пристосування та влаштування, а не розв'язання проблем біженців узагалі. Проблема поставала ще у тому, що УВКБ орієнтувалося, майже з винятковою перевагою на тих, хто підпадав під визначення у статті 1 Конвенції 1951 року. Без належної уваги та неможливістю отримувати матеріальну допомогу залишалися, інші, вразливі групи: біженці у власних країнах; колишні біженці, які повернулися додому; особи, яким було відмовлено в його наданні притулку.

В сьогоденні проблемні питання біженців вирішуються дещо інакше, аніж колись. Причиною слугує те, що УВКБ зазнало організаційних змін і його компетенція поширилася на галузі діяльності, котрі є досить новими та «нестандартними», наприклад: надання допомоги та захисту населенню, яке постраждало під час війни і від її наслідків; нагляд за дотриманням виконання вимог повернених осіб та осіб, що переміщались всередині країни; надання точної інформації про міграційні перспективи потенційних шукачів притулку. Все це змінило УВКБ ООН із спеціалізованого управління у справах біженців на організацію, котра поєднує різні функції та може найменуватись як – поліфункціональна. Разом з тим, прилучалися й багато інших інституцій для вирішення проблеми біженців. До таких інституцій слід віднести: Раду Безпеки ООН, НАТО, регіональні установи (Європейський Союз, Економічна співдружність західноафриканських держав) і спеціалізовані угруповання (Центр з прав людини ООН, Програма розвитку ООН). Підтримуючи стабільність економічного розвитку, контролюючи масові міграційні рухи та забезпечуючи захист людини, – це допомагає всебічному розв'язанню проблеми. Тут йдеться про комбінований регіональний підхід, за якого поєднуються зусилля різних країн, тих які подають «фруку порятунку» та тих, які на неї погоджуються та приймають. А також інших урядів, міжнародних і волонтерських організацій.

Практика з надання притулку в Європі, за останні роки, підтвердила присутність двох припустимих напрямків вирішення цієї проблеми. Перший, це надання притулку не лише категоріям осіб, котрі є визначені в Конвенції 1951 року, а й тим особам, котрі за цими нормами не є біженцями, але мають присутні поважні причини (відсутність документів, хвороба загроза життю на батьківщині), можуть одержати дозвіл на проживання та території іноземної держави до того часу, поки не будуть усунені перешкоди, які дозво-

лять повернутись в «рідну» країну. Більшість європейських країн, надають таким особам притулок з гуманітарних міркувань.

Другим напрямом компромісу можна назвати практику «тимчасового» притулку. Біженцю він надається за умови, що після завершення воєнних дій та стабілізації ситуації, він повернеться до країни свого походження або ж йому дається обов'язок врегулювати свій статус у країні, що його прийняла, відповідно до вимог Конвенції 1951 року, тобто доведе, що повернення неможливе, оскільки на батьківщині йому загрожує переслідування.

Щоб зменшити приплив біженців, крім застосування обмеження доступу осіб, які шукають притулок на території іноземної держави та відгородження національними кордонами, простежуються на міжнародних конференціях та форумах інші методи вирішення проблеми. Тобто, вдаватись до застосування всіх припустимих політичних, економічних та дипломатичних важелів впливу, спрямовувати їх на вирішення конфліктів з метою уникнення загрози життю людей. Попереджувальні заходи довгострокового характеру, такі як програма розвитку, можуть взагалі допомогти уникнути конфлікту. Якщо таку програму запущено, а люди і далі рятуються масовою втечею, потрібно все ж нормалізувати цей процес, уможливити інтенсивність допомоги людям через надання притулку. Намагатись локалізувати проблему в місці її виникнення, знайти її причину. Прикладом може бути вирішення кризовою ситуації в Лівії, яка сталась в 2011 році. Коли масово, близько 300 тисяч лівійців втечею з «рідної» країни переселялись до Тунісу, Єгипту, Алжиру. Населення боялось переслідувань і нападів із сторони прибічників уряду в західних регіонах країни. Тому, всі зусилля УВКБ були спрямовані на врегулювання конфліктів усередині держави та вирішення проблем поза її межами. Управління надало гуманітарну допомоги – в рамках Всесвітньої продовольчої програми ООН (із бюджетом у 39, 2 мільйона доларів).

Тому, вирішення проблем біженців потребує скоординованих зусиль міжнародних співтовариств і держав, яке, я в вважаю, полягає в об'єднанні спільних зусиль, розробленні проектів щодо допомоги та захисту прав біженців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. О. М. Овсяк: Біженці в Європі // Часопис Київського університету права – 2002 – № 4. – С. 73-79.

2. Міграційні процеси у світі: регіональний та національний вимір: Енциклопедія / За ред. Ю.І.Римаренка. – К.:Довіра, 1998. – 911с.
3. Конференція міністрів з питань запобігання нелегальній міграції// Проблеми міграції. – 1998. – № 1(4). – С. 35-48.
4. Малиновська О. А. Регулювання проблеми біженців у країнах Західної Європи // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2003. – № 1. – С.119-128.

Гварамія Л. Л.,

студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ У МІЖНАРОДНИХ КОНВЕНЦІЯХ ТА ДЕКЛАРАЦІЯХ

Раніше люди й гадки не мали про права дітей. Дитину розглядали як другорядний матеріал, з якого повинна утворитися повноцінна людина. До думок дитини не прислухались, бо вважали їх незрілими та нерациональними. Дорослі мали повну владу над дітьми, а дітям нічого не залишалось, як сприймати все це як належне, бо необізнаність населення про права та обов'язки дітей, необізнаність самих дітей завжди залишалась і залишається актуальною проблемою нашого суспільства.

З плином часу ситуація поступово змінювалась. На початку століття права дитини розглядались, в основному, як міри по захисту від рабства, дитячої праці, торгівлі дітьми, проституції неповнолітніх, повної влади батьків, економічної експлуатації.

Питання про необхідність регулювання прав дітей виникло порівняно недавно. Роль у цьому зіграли і наслідки Першої світової війни щодо цивільного населення, і зростаючий інтерес до проблеми захисту дітей у більшості країн Європи та Північної Америки. У 1919 році Лігою Націй був створений Комітет дитячого благополуччя. Комітет займався розробкою заходів, які необхідно було прийняти в відношенні безпритульних дітей, рабства, дитячої праці, торгівлі дітьми та проституції неповнолітніх. У 1924 році за пропозицією Міжнародного союзу порятунку дітей у Женеві Лігою Націй була прийнята Декларація прав дитини. Декларація стала першим міжнародно-правовим документом у сфері охорони прав та інтересів дитини і вперше сформулювала цілі та принципи захисту прав дитини. Але, на жаль, декларація не змогла